
Галіцин Володимир Костянтинович 

Д-р. екон. наук, професор, професор кафедри системного аналізу та кібербезпеки
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Галіцина Ольга Володимирівна 

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри математичного моделювання та статистики
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Ганус Андрій Іванович 

старший викладач кафедри системного аналізу та кібербезпеки
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ УХВАЛЕННЯ РІШЕНЬ

Для підвищення ефективності використання економічного потенціалу підприємств необхідно вдосконалювати систему їх управління на базі повної та своєчасної інформації про функціонування цих об'єктів. Перед економічною наукою стоїть завдання теоретичного та методологічного обґрунтування застосування інструментів, що забезпечують прийняття рішень у системах управління підприємствами. Серед інших, таким інструментом є моніторинг.

Спектр потенційних застосувань систем моніторингу підприємств досить широкий. У сфері державного управління, наприклад, це можуть бути питання ефективного управління державною власністю. У сфері банківського та лізингового бізнесу це можуть бути питання оцінки потенційних позичальників з урахуванням галузевих особливостей. Однак в українській економічній практиці спостерігається брак застосування систем моніторингу з точки зору формування запобіжних впливів.

Система фінансового моніторингу підприємств повинна враховувати не тільки поточний стан об'єктів, що спостерігаються, але і дозволяти передбачати стан об'єктів спостереження (підприємств) для своєчасного впровадження попереджувальних впливів. У зв'язку з цим, представляється важливим розглядати моніторинг у широкому значенні, не просто як систему спостереження і фіксації поточного положення об'єкта, що спостерігається, але і як систему, що дозволяє аналізувати розвиток об'єкта за рахунок комбінованого застосування методів аналізу та прогнозування.

Зважаючи на те, що поєднання методів аналізу та прогнозу для формування запобіжних впливів є складним завданням не тільки з економічної, а й з математичної точки зору, зростає актуальність вибору адекватного інструментарію, що дозволяє комплексно реалізувати завдання побудови динамічної моделі аналізу даних та прогнозування.

Для створення інформаційної технології фінансового моніторингу підприємств необхідно визначити склад, способи використання та механізми інтеграції елементів. Для практичного застосування системи фінансового моніторингу важливо сформулювати рекомендації щодо створення програмного забезпечення.

Слід зазначити, що поряд із досить глибокою опрацьованістю проблеми мають місце дискусійність, а в окремих випадках і суперечливість у визначенні понятійного апарату фінансового моніторингу. З цього можна зробити висновок про багатоаспектність цієї проблеми та необхідність розгляду цього питання з теоретичної та практичної сторін.

Поняття «моніторинг» має включати: спостереження, аналіз стану об'єктів і прогноз.

Під фінансовим моніторингом підприємств, як інструментом підтримки прийняття управлінських рішень, слід розуміти комплекс дій, що проводиться на регулярній основі, зі збору інформації, її оцінки, аналізу, прогнозу подальшого розвитку досліджуваних підприємств, а також якісної оцінки даного прогнозу для забезпечення ефективного

фінансового управління контрольованими підприємствами чи їх агрегатами (холдинг, галузь, фінансово-промислова група).

Доцільно класифікувати види моніторингу для уточнення класифікаційних ознак і типів моніторингу (таблиця 1).

Таблиця 1

Класифікація видів моніторингу		
Рівень ієрархії	Класифікаційна ознака	Види моніторингу
Генеральний	Галузь застосування	Екологічний Економічний Інвестиційно-інноваційний Політичний Соціальний Трудовий Метрологічний Медичний
		Комплексний Спеціалізований
Субгенеральний	Коло розв'язуваних завдань	Зовнішній Внутрішній
	Суб'єкт моніторингу	Безперервний Дискретний
	Періодичність надходження даних для моніторингу	Міжнародний Федеральний Регіональний Галузевий Моніторинг окремого об'єкту
Локальний	Ступінь охоплення об'єктів	

[авторська розробка]

Для побудови ефективної системи фінансового моніторингу важливо визначити джерела вихідної інформаційної бази та часовий режим дослідження (періодичність).

До даних, що збираються про функціонування підприємств, пред'являється ряд вимог: достовірність, повнота, сумісність, зручність отримання, економічність.

Джерело, що найбільш повно відповідає вимогам системи фінансового моніторингу підприємств, є бухгалтерська звітність. Слід зазначити, що у вітчизняній економічній практиці бухгалтерська звітність має низку проблем, таких як відносно велика часова затримка отримання звітності, можливість маніпулювання даними для досягнення тих чи інших цілей, відсутність важливих даних, наприклад, про ключові інвестиційні проекти, що впливають на трактування результатів.

Моніторинг здійснює контроль поточного та прогностного стану контрольованого об'єкта на основі аналізу великої кількості вихідних даних (параметрів), що характеризують цей об'єкт. Тобто, система покликана будь-якої миті часу дати у відповідь питання, у якому з можливих станів перебуває досліджуваний об'єкт.

Таким чином, реалізація автоматизованої інформаційної системи фінансового моніторингу підприємств, що включає в себе інструменти експрес-аналізу та прогнозування, дозволить отримувати наочну інформацію про стан окремих підприємств і різних їх сукупностей.

Список використаних джерел:

1. Галіцин В.К. (2000). Системи моніторингу. Київ: КНЕУ.
2. Григорків В. С. (2001). Оптиміальне керування в економіці. Чернівці: ЧНУ.
3. Кузьмінська О. Е. & Абесінова О. К. (2021). Удосконалення нормативно правового забезпечення фінансового моніторингу в Україні. Фінанси України, (7), 108-126.
4. Кузьменко О. В., Яровенко Г. М., Бойко А. О. & Миненко С. В. (2019). Інформаційна система фінансового моніторингу: особливості розробки та реалізації в сучасних умовах протидії легалізації кримінальних доходів. Суми: Ярославна.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні (Закон України). № 996-XIV. (1999). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.